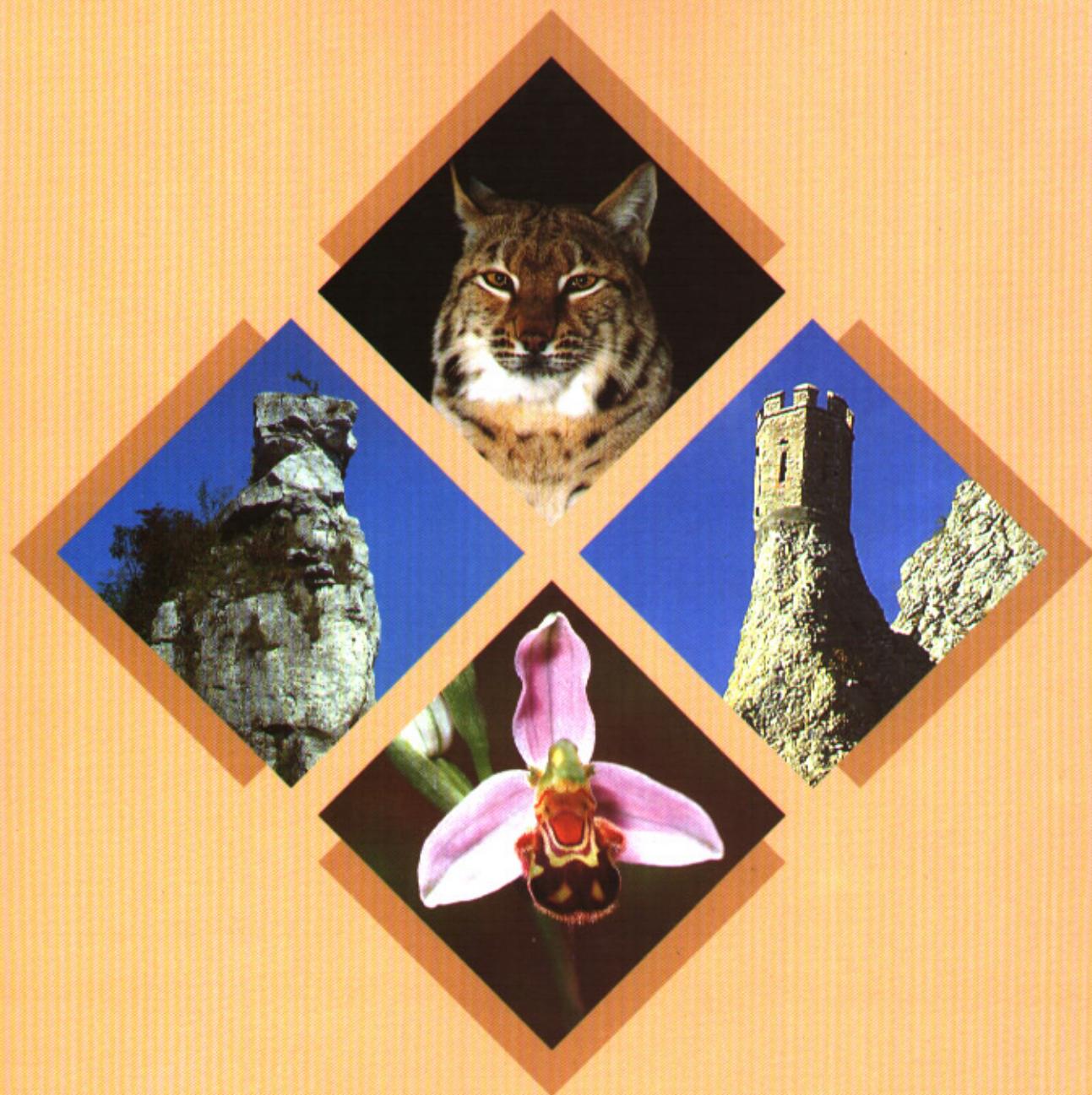

**MINISTERSTVO ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA
SLOVENSKEJ REPUBLIKY**

**SPRÁVA O STAVE
ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA
SLOVENSKEJ REPUBLIKY
V ROKU 1998**

*Ministerstvo životného prostredia
Slovenskej republiky*

**SPRÁVA O STAVE
ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA
SLOVENSKEJ REPUBLIKY
V ROKU 1998**

*Slovenská agentúra
životného prostredia*

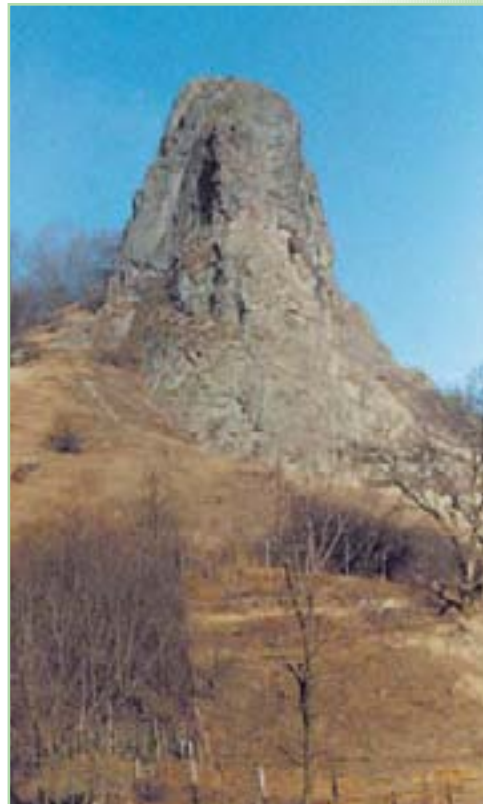
Zoznam vybraných skratiek

AMS	- Automatická monitorovacia stanica
ASP	- Agrochemické skúšanie pôd
BR	- Biosférická rezervácia
BSC	- Bohunické spracovateľské centrum
BSK₅	- Biochemická spotreba kyslíka - päťdňová
BÚ SAV	- Botanický ústav Slovenskej akadémie vied
CDS	- Katalóg dátových zdrojov
CEM SAŽP	- Centrum environmentálneho manažérstva Slovenskej agentúry životného prostredia
CFCS	- Chlorofluorocarbóny
CITES	- Dohovor o medzinárodnom obchode s ohrozenými druhmi voľne žijúcich živočíchov a rastlín (Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora)
COPERT	- Metóda pre výpočet emisií odporučená pre účastníkov Ženevského dohovoru
COPK	- Centrum ochrany prírody a krajiny
CSD	- Komisia pre trvalo udržateľný rozvoj
CZO	- Centrum zneškodnenia odpadov
ČMS	- Čiastkový monitorovací systém
ČOV	- Čistiareň odpadových vôd
ČSFR	- Československá federatívna republika
ČSSR	- Československá socialistická republika
DPZ	- Diaľkový prieskum Zeme
D.U.	- Dobsonove jednotky
E	- Kriticky ohrozené druhy rastlín
EBO	- Elektráreň Jaslovské Bohunice
EC	- European Commission
Ed	- Endemické druhy rastlín
EECONET	- European Ecological Network - Európska ekologická sieť
EHK	- Európska hospodárska komisia
EIA	- Posudzovanie vplyvov na životné prostredie
EIONET	- Európska environmentálna informačná a pozorovacia sieť
EMEP	- European Monitoring and Evaluation Programme - Program pre monitorovanie a hodnotenie diaľkového prenosu znečistenia ovzdušia v Európe
EMO	- Elektráreň Mochovce
EMS	- Systémy environmentálneho manažérstva
ENO	- Elektráreň Nováky
EOAR	- Ekvivalentná objemová aktivita radónu
ES	- Európske spoločenstvo
EÚ	- Európska únia
EVO	- Elektráreň Vojany
EVV	- Environmentálne vhodný výrobok
Ex	- Vyhytnuté druhy rastlín

Zoznam vybraných skratiek

GEF	- Globálny environmentálny fond
GEMS	- Globálny environmentálny monitorovací systém
GIS	- Geografický informačný systém
GN	- Geometrický priemer
GS SR	- Geologická služba Slovenskej republiky
HBÚ	- Hlavný banský úrad
HDP	- Hrubý domáci produkt
HZ	- Historická zeleň (pamiatkovo chránené parky)
CHKO	- Chránená krajinná oblasť
CHA	- Chránený areál
ChSK	- Chemická spotreba kyslíka
CHÚ	- Chránené územie
IGCP	- Medzinárodný program geologických korelácií
IH	- Imisná hodnota/limit
IRIS	- Integrovaný radiačný a informačný systém
IUCN	- International Union for Conservation of Nature - Medzinárodná únia pre ochranu prírody
IS	- Informačný systém
ISM	- Informačný systém monitoringu
ISO	- Medzinárodná organizácia pre normalizáciu
ISOP	- Informačné stredisko ochrany prírody
ISOŽP	- Informačný systém odborov životného prostredia
ISÚ	- Informačný systém o území
ISŽP	- Informačný systém životného prostredia
IZO	- Index znečistenia ovzdušia
JE	- Jadrová elektáreň
KCM	- Koordinovaný cielený monitoring
KO	- Komunálny odpad
KP	- Kultúrna pamiatka
KURS	- Konceptia územného rozvoja Slovenska
LDS	- Lesná dopravná sieť
LPF	- Lesný pôdny fond
LRKO	- Laboratóriá radiačnej kontroly okolia
LVÚ	- Lesnícky výskumný ústav
MAAE	- Medzinárodná agentúra pre atómovú energiu
MDA	- Minimálna detekovateľná aktivita
MDPaT SR	- Ministerstvo dopravy, pôšt a telekomunikácií Slovenskej republiky
MF SR	- Ministerstvo financií Slovenskej republiky
MHD	- Mestská hromadná doprava
MH SR	- Ministerstvo hospodárstva Slovenskej republiky
MCH ČOV	- Mechanicko-chemická čistiareň odpadových vôd
MCHB ČOV	- Mechanicko-chemicko-biologická čistiareň odpadových vôd
MCHÚ	- Maloplošné chránené územie
MK SR	- Ministerstvo kultúry Slovenskej republiky
MLZ	- Monitoring lovej zveri a rýb
MO SR	- Ministerstvo obrany Slovenskej republiky
MP SR	- Ministerstvo pôdohospodárstva Slovenskej republiky
MPR	- Mestská pamiatková rezervácia
MPSVaR SR	- Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky
MPZ	- Mestská pamiatková zóna
MSK	- Monitoring spotrebného koša
MSP NM SR	- Ministerstvo pre správu a privatizáciu národného majetku Slovenskej republiky
MsÚ	- Mestský úrad
MSVP	- Medzisklad vyhorelého paliva
MS SR	- Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky
MŠ SR	- Ministerstvo školstva Slovenskej republiky

MÚSES	- Miestny územný systém ekologickej stability
MV SR	- Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky
MZ SR	- Ministerstvo zdravotníctva Slovenskej republiky
MŽP SR	- Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky
NA	- Náučná lokalita
NEL	- Nepochopiteľné extrahovateľné látky
NCH	- Náučný chodník
NKP	- Národná kultúrna pamiatka
NL	- Nerozpustené látky
NMVOCS	- Nemetánové prchavé organické zlúčeniny
NP	- Národný park
NPEHOV	- Národný program environmentálneho hodnotenia a označovania výrobkov
NPKC	- Národné pamiatkové a krajinné centrum
NPP	- Národná prírodná pamiatka
NPR	- Národná prírodná rezervácia
NR SR	- Národná rada Slovenskej republiky
O	- Ostatný odpad
ObÚŽP	- Obvodný úrad životného prostredia
OcÚ	- Obecný úrad
OECD	- Organizácia pre ekonomickú spoluprácu a rozvoj
OH	- Odpadové hospodárstvo
OO	- Ohrozená oblasť
OP	- Ochranné pásmo
ORO	- Osobitný režim ochrany
OS	- Odborná skupina
OSN	- Organizácia spojených národov
OÚ	- Okresný úrad
OÚŽP	- Okresný úrad životného prostredia
OV	- Odpadová voda
PAU	- Polycyklické aromatické uhľovodíky
PBaH, o.z.	- Povodie Bodrogu a Hornádu, odštepny závod
PCB	- Polychlóvané bifenyly
PCT	- Polychlóvané terfenyly
PD	- Poľnohospodárske družstvo
PDE	- Príkon dávkového ekvivalentu
PHO	- Pásmo hygienickej ochrany
PIENAP	- Pieninský národný park
POD	- Program obnovy dediny
POH	- Program odpadového hospodárstva
PP	- Prírodná pamiatka
PPF	- Poľnohospodársky pôdny fond
PPKP	- Plošný prieskum kontaminácie pôd
PR	- Prírodná rezervácia
PREA	- Pamiatková rezervácia ľudovej architektúry
PRTR	- Register uvoľňovania a prenosu znečisťujúcich chemických látok (Pollutant Release and Transfer Register)
PTEÚ	- Požiarno-technický a expertízny ústav
PÚ	- Pamiatkový ústav
PZ	- Pamiatková zóna
PZZ	- Pohotovostné záchranné zariadenie
RAO	- Rádioaktívny odpad
REMP	- Regionálny environmentálny manažment plán
REP	- Regionálny energetický podnik
REZZO	- Register emisií a zdrojov znečisťovania ovzdušia
RD	- Roľnícke družstvo

Zoznam vybraných skratiek

RE	- Rada Európy
RIS	- Regionálny informačný systém
RIS VTEI	- Rezortný informačný systém Vedecko - technických a ekonomických informácií
RISA	- Rezortný informačný systém administratívy
RISHS	- Rezortný informačný systém hospodársko-správnych činností
RISO	- Regionálny informačný systém o odpadoch
RISOČ	- Rezortný informačný systém odborových činností
RL	- Rozpustené látky
RN	- Rozpočtové náklady
RS	- Rehabilitačná stanica
RSTO	- Riadená skládka tuhých odpadov
RŠC	- Regionálne školiace centrum
RÚ RAO	- Republikové úložisko rádioaktívnych odpadov
RÚSES	- Regionálny územný systém ekologickej stability
SAV	- Slovenská akadémia vied
SAŽP	- Slovenská agentúra životného prostredia
SE	- Slovenské elektrárne
SEI	- Stredoeurópska iniciatíva
SEV	- Stredisko environmentálnej výchovy
SEZ	- Slovenské energetické závody
SHMÚ	- Slovenský hydrometeorologický ústav
SIŽP	- Slovenská inšpekcia životného prostredia
SKŽP	- Slovenská komisia pre životné prostredie
SNAS	- Slovenská národná akreditačná služba
S NP SR	- Správa národných parkov Slovenskej republiky
SNR	- Slovenská národná rada
SPP	- Slovenský plynárenský priemysel
SR	- Slovenská republika
SRZ	- Slovenský rybársky zväz
SSE	- Stredoslovenské elektrárne
SSJ	- Správa slovenských jaskýň
SÚRMS	- Slovenské ústredie radiačnej monitorovacej siete
STN	- Slovenská technická norma
STU	- Slovenská technická univerzita
SÚ	- Sídelný útvar
SÚRMS	- Slovenské ústredie radiačnej monitorovacej siete
StVaK	- Stredoslovenské vodárne a kanalizácie
SV	- Skupinový vodovod
SVP	- Slovenský vodohospodársky podnik
ŠFZL	- Štátny fond zveľad'ovania lesa
ŠFŽP	- Štátny fond životného prostredia
ŠFOZPPF	- Štátny fond ochrany a zveľad'ovania poľnohospodárskeho pôdneho fondu
ŠL	- Štátne lesy
ŠOP	- Štátna ochrana prírody
ŠPR	- Štátna prírodná rezervácia
ŠR SR	- Štátny rozpočet Slovenskej republiky
ŠÚ SR	- Štatistický úrad Slovenskej republiky
ŠVF	- Štátny vodohospodársky fond
ŠVHB	- Štátna vodohospodárska bilancia
ŠZÚ	- Štátny zdravotný ústav
TANAP	- Tatranský národný park
TE	- Tepelná elektráreň
TKO	- Tuhý komunálny odpad
TMP	- Trvalá monitorovacia plocha
TNK	- Technická normalizačná komisia

TTP	- Trvalé trávne porasty
TU	- Technická univerzita
TVA - COE	- Technický výbor pre akreditáciu certifikačných orgánov certifikujúcich systémy environmentálneho manažérstva
TZL	- Tuhé znečisťujúce látky
ÚBP SR	- Úrad bezpečnosti práce Slovenskej republiky
ÚČOV	- Ústredná čistiareň odpadových vôd
ÚGKK SR	- Úrad geodézie, kartografie a katastra Slovenskej republiky
UHB	- Umelé hniezdne búbky
UHP	- Umelé hniezdne podložky
ÚJD SR	- Úrad jadrového dozoru Slovenskej republiky
ÚKSÚP	- Ústredný kontrolný a skúšobný ústav poľnohospodársky
UNDP	- Rozvojový program OSN
UNESCO	- Organizácia Spojených národov pre školstvo, vedu a kultúru
UNEP	- Program pre životné prostredie
UNIDO	- Organizácia OSN pre priemyselný rozvoj
ÚPD	- Územnoplánovacia dokumentácia
ÚPD SÚ	- Územnoplánovacia dokumentácia sídelného útvaru
ÚPKM	- Ústav preventívnej a klinickej medicíny
ÚPN	- Územný plán
ÚPN VÚC	- Územný plán veľkých územných celkov
ÚPO MV SR	- Úrad požiarnej ochrany Ministerstva vnútra SR
ÚSES	- Územný systém ekologickej stability
ÚSIP	- Ústav systémového inžinierstva a priemyslu
ÚSRSVT SR	- Úrad pre Stratégiu rozvoja spoločnosti, vedy a techniky Slovenskej republiky
ÚZIŠ	- Ústav zdravotníckych informácií a štúdií
ÚŽP	- Úrad životného prostredia
VaK	- Vodárne a kanalizácie
VD	- Vodné dielo
VDG	- Vodné dielo Gabčíkovo
VE	- Vodná elektrárňa
VIS MŽP SR	- Vnútorný informačný systém
Vm	- Veľmi zraniteľné druhy rastlín
VN	- Vodná nádrž
VOC	- Prchavé organické látky
VÚC	- Veľký územný celok
VÚJE	- Výskumný ústav jadrových elektrární
VÚMKI	- Výskumný ústav meliorácií a krajinného inžinierstva
VÚP	- Výskumný ústav potravinársky
VÚPOP	- Výskumný ústav pôdozvedectva a ochrany pôdy
VÚVH	- Výskumný ústav vodného hospodárstva
VÚZH	- Výskumný ústav závlahového hospodárstva
VVaK	- Východoslovenské vodárne a kanalizácie
WHO	- Svetová zdravotnícka organizácia
Zb.	- Zbierka zákonov
Z.z.	- Zbierka zákonov (od roku 1993)
ZE	- Závodné elektrárne
ZOH	- Zimné olympijské hry
ZSE	- Západoslovenské elektrárne
ZSJ	- Základná sídelná jednotka
ZUJ	- Základná územná jednotka
ZsVaK	- Západoslovenské vodárne a kanalizácie
ZZL	- Základné znečisťujúce látky
ŽP	- Životné prostredie

Oficiálne používané skratky podnikov nie sú uvádzané.

ŠTÁTNE POZNÁVACIE ZNAČKY OKRESOV PODĽA NOVÉHO ÚZEMNOSPRAVNEHO ČLENENIA POUŽITÉ V MAPKÁCH

Bratislavský kraj Bratislava I. až V. Malacky Pezinok Senec	BA, BL MA PK SC	Banskobystrický kraj Banská Bystrica Banská Štiavnica Brezno Lučenec Detva Krupina Poltár Revúca Rimavská Sobota Veľký Krtíš Zvolen Žarnovica Žiar nad Hronom	BB, BC BS BR LC DT KA PT RA RS VK ZV ZC ZH
Trnavský kraj Trnava Dunajská Streda Galanta Hlohovec Piešťany Senica Skalica	TT, TA DS GA HC PN SE SI	Prešovský kraj Prešov Bardejov Humenné Kežmarok Levoča Medzilaborce Poprad Sabinov Snina Stará Ľubovňa Stropkov Svidník Vranov nad Topľou	PO, PV BJ HE KK LE ML PP SB SV SL SP SK VT
Trenčiansky kraj Trenčín Bánovce nad Bebravou Ilava Myjava Nové Mesto nad Váhom Partizánske Považská Bystrica Prievidza Púchov	TN, TC BN IL MY NM PE PB PD PU	Nitriansky kraj Nitra Komárno Levice Nové Zámky Šaľa Topoľčany Zlaté Moravce	NR, NI KO LV NZ SA TO ZM
Žilinský kraj Žilina Bytča Čadča Dolný Kubín Kysucké Nové Mesto Liptovský Mikuláš Martin Námestovo Ružomberok Turčianske Teplice Tvrdošín	ZA, ZI BY CA DK KM LM MT NO RK TR TS	Košický kraj Košice I. až IV. Košice okolie Gelnica Michalovce Rožňava Sobrance Spišská Nová Ves Trebišov	KE, KI KS GL MI RV SO SN TV

Texty k obrázkom

PRÍRODA A ČLOVEK

Obálka vpredu

- Bude rys ostrovid (*Lynx lynx*) od roku 1999 chráneným živočíchom (SH 50 000 Sk)?
- Kultúrne a prírodné pamiatky: NKP Devín - slovanské hradište a NPR Dreveník - skalné mesto.
- Spoločenská hodnota (SH) hmyzovníka včelovitého (*Ophrys apifera*) od roku 1999 bude 2 000 Sk.

SYMBOLY SLOVENSKEJ KRAJINY

- Strana 1
- Sídlo prezidenta SR - Grassalkovichov palác v Bratislave.
 - Kriváň (2494 m n. m.) v TANAP.

VODNÝ A BREHOVÝ EKOSYSTÉM

- Strana 2
- NPR Turiec.
 - Chránený rybárík riečny (*Alcedo atthis*) - SH 20 000 Sk.

MINISTER ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA SR

- Strana 3
- Prof. RNDr. László Miklós, DrSc.

ENVIRONMENTÁLNY MONITORING A INFORMATIKA - PREDPOKLAD SPRÁVNÝCH ROZHODNUTÍ

- Strana 5
- Výsledky GCOS varujú!
- Strana 6
- Prvý vodočet Hrona.

ZLOŽKY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA - ZLOŽKY EXISTENCIE ČLOVEKA

- Strana 9
- Aby sme všetci na Zemi mohli dýchať.
- Strana 13
- Aby sme mohli dýchať práve tam, kde sa nachádzame a umožnili dýchať iným.
- Strana 17
- Blahodarné i ničivé zrážky.
- Strana 18
- Viete aký je rozdiel medzi vplyvom troposférického ozónu a stratosférického ozónu na človeka?
- Strana 19
- Budeme väčšími dovozcami alebo vývozcami látok znečisťujúcich ovzdušie?
- Strana 20
- Čary kvapky vody - kúzla života.
- Strana 21
- Začiatok dlhej cesty do Dunaja - prameň Hrona.
- Strana 23
- Vodná nádrž Hostice v CHKO Cerová vrchovina pred zimným spánkom.
- Strana 25
- Kde sú tie časy, keď som pretekala cez spleť vrb a rákosia (riečka Gortva pri rozvodnici Dunaja a Tisy; v pozadí PR Hajnáčsky hradný vrch).
- Strana 27
- NPR Prielom Dunajca (prvá všeobecne záväzným právnym predpisom vyhlásená rezervácia na Slovensku - v roku 1932), niekoľko kilometrov pred ústím do vodnej nádrže Niedzica.
- Strana 33
- Zanášanie vodnej nádrže Janice pokračuje.

- Strana 34 • Prameň v NPR Sivá Brada po úprave.
 Strana 35 • Bizarný výtvar podzemnej vody - stalagmit „Číňan“ v Stratenskej jaskyni v NP Slovenský raj.
 Strana 40 • Priotrávená Slatina pred ústím do Hrona.
 Strana 41 • Nový vzhľad veľkého meandra Gortvy pri Dubne už bez bifurkácie.
 Strana 43 • V CHKO Cerová vrchovina ich volajú „štavice“.
 Strana 44 • Vodná nádrž Starina v NP Poloniny.
 Strana 45 • „Pieskovcové gule“ v PP Lipovianske pieskovce v okrese Lučenec.
 Strana 48 • Jazva, ktorá sa nehojí - kameňolom Žehra v srdci NPR Dreveník.
 Strana 50 • Po odlesnení na svahoch doliny Mačacieho potoka.
 Strana 51 • Poľnohospodárska krajina pod Lubovnianskym hradom.
 Strana 53 • Evidentná pôdna reakcia v Žiarskej kotline.
 • O rok si možno pozrieme materskú horninu.
 Strana 55 • Krásavica: Bez rastlín a ich kvetov by som nežil (babôčka admirálska - *Vanessa atalanta*).
 Strana 56 • Poniklec lúčny maďarský (*Pulsatilla pratensis subsp. hungarica*) v PR Kerčík - SH 2 500 Sk.
 Strana 58 • Spoločenská hodnota jedinca ropuchy bradavičnatej (*Bufo bufo*) - vzrastie na SH 5 000 Sk. Aká môže byť spoločenská hodnota tejto kopy?
 Strana 61 • Spoločenská hodnota labute hrubozobej (*Cygnus olor*) vzrastie na 15 000 Sk.
 • Sem rozhodne nepatrim! (roháč veľký = *Lucanus cervus* - SH 2 000 Sk).

SVEDKOVIA ZMIEN

- Strana 62 • PR Szabóova skala v CHKO Štiavnické vrchy.
 • NPR Súľovské skaly v CHKO Strážovské vrchy.
 Strana 64 • Kultúrna pamiatka Lubovniansky hrad.
 Strana 65 • NKP Dóm Sv. Alžbety s areálom v Košiciach.
 Strana 66 • V pamiatkovej zóne Lučenec.

STAROSTLIVOSŤ O SVETOVÉ DEDIČSTVO BY MALA BYŤ PRIORITOU AJ NA SLOVENSKU

- Strana 67 • Kostol Sv. Ducha v Žehre.
 • Pamiatková zóna Spišské Podhradie.

- MPR Banská Štiavnica.
 Strana 68 • Gotický kostol Sv. Kataríny v MPR Banská Štiavnica.
 • Mestské hradby okolo MPR Bardejov - nominácia na svetové dedičstvo s pomocou Fondu svetového dedičstva.
 • Stane sa NPP Dobšinská ľadová jaskyňa svetovým dedičstvom do roku 2000?
 • Drevené kostoly vo Východných Karpatoch už za svetové dedičstvo navrhlo Rumunsko. Pridá sa aj Ukrajina, Poľsko a Slovensko? Úroveň starostlivosti o ne však tomu nenásvedčuje.

MESTSKÁ A RURÁLNA KRAJINA A JEJ PREMENY

- Strana 69 • Pod Kalváriou v Banskej Štiavnici.
 • Nová tvár Reduty v Lučenci.
 Strana 70 • Pamätník holokaustu pod NKP Dóm sv. Martina v MPR v Bratislave.
 • „Spievajúce fontány“ pred divadlom v MPR v Košiciach.
 • Oživené námestie pred Farským kostolom Sv. Mikuláša v MPR Prešov.
 • NKP Trenčín - hrad po obnove.

STROMY - KRÁSA, ÚŽITOK A PRIATELIA

- Strana 72 • Karpatská bučina.
 • Stromová výsadba na pravom brehu Dunaja financovaná MŽP SR.

SEN - PRIESTOROVÁ OPTIMALIZÁCIA, KTORÚ SI UŽ SLOVENSKO PAMÄTÁ

- Strana 73 • V MPR Trnava (Dóm Sv. Mikuláša).
 • MPR Banská Štiavnica (SD).
 • Pod NKP Spišský hrad (SD).

AKO OBNOVIŤ DEDINU?

- Strana 74 • Lednica v CHKO Biele Karpaty.
 • Z jedného bodu po 25 rokoch - Dubno sa zmenilo.

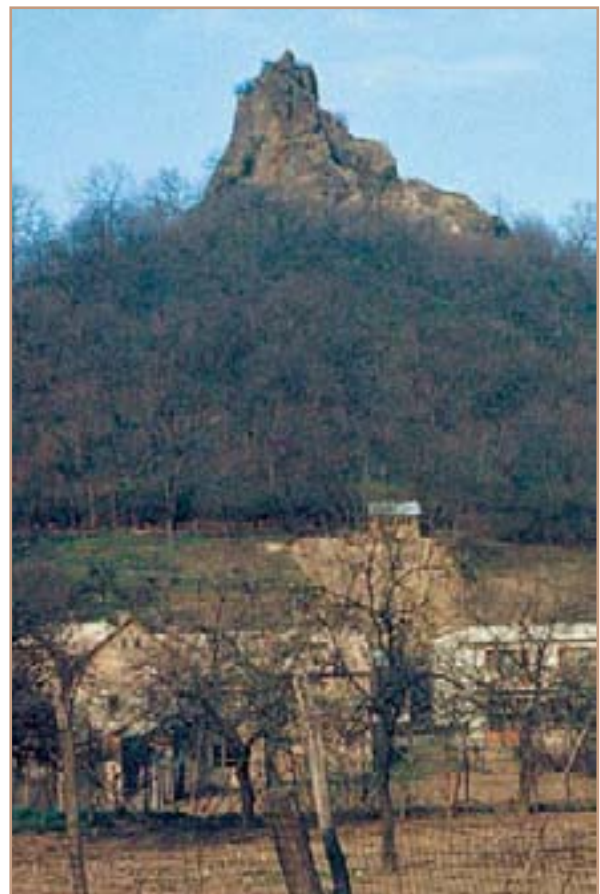
KRAJINA JE AKO ŠACHOVNICA - HRAŤ TREBA POCTIVO, CHYBNÉ KROKY VEDÚ K PREHRE

- Strana 75 • Sivá brada na Sivej Brade (NPR).
 • Čo je to environmentálna regionalizácia? Skúste raz preletieť z Gelnice ponad Krompachy, Levoču, Kežmarok do Ždiaru a uvidíte (NKP Kaštieľ Strážky s areálom).
- Strana 76 • Stará a ešte staršia Bratislava. Ako vyzerá však tá novšia a najnovšia?
- Strana 78 • „Čierne novotvary“ pri Seredi.
- Strana 80 • SE a. s. Elektrárne Nováky - o. z. Zemianske Kostol'any stále najväčší znečisťovateľ ovzdušia oxidom siričitým v SR.
- Strana 81 • Severoslovenské celulózky a papierne a. s. Ružomberok - šiesty najväčší znečisťovateľ ovzdušia TZL a CO v SR.
- Strana 83 • Z SNP a. s. SLOVALCO Žiar nad Hronom - druhý najväčší znečisťovateľ ovzdušia oxidom uhoľnatým v SR - dedič „starej záťaže“ (odkalisko červených kalov).
- Strana 86 • Z druhej strany Spiša krása nevidaná - drevený artikulárny kostol v Kežmarku (exteriér a interiér).
- Strana 88 • Východoslovenské železiarne a. s. Košice v pozornosti nielen environmentalistov - dnes najväčší znečisťovateľ ovzdušia CO a NO_x, druhý v TZL a štvrtý v SO₂ v SR.
- Strana 90 • Nezamieňajte si Kapušany (pri Prešove) s Veľkými Kapušami (pri Vojanoch).

QUO VADIS?

- Strana 92 • Na spálenie alebo do zahraničia?
 • Kto hýbe koleso dejín?
- Strana 93 • „Zelená“ ako neenvironmentálna farba.
- Strana 94 • Tu sa vraj ešte v roku 1948 ťažilo hnedé uhlie (Lipovany - Baňa v okrese Lučenec).

- Strana 95 • Gabčíkovo - pohľad zdola.
- Strana 96 • Čo by bolo, keby jej nebolo? Z čoho, koľko, odkiaľ, kam a za akú cenu?
- Strana 98 • Pamätník - veľikán v NPR Kurinecká dubina v okrese Rimavská Sobota.
- Strana 101 • Tráva chutí najlepšie medzi Meandrami Lúžňanky (PP) v okrese Ružomberok.
- Strana 107 • Pozitívny trend vo vývoji strednej dĺžky života pri narodení sa zastavil.
- Strana 108 • Zákon NR SR č. 67/1997 Z. z. o ochrane nefajčiarov sa zatiaľ výraznejšie neuplatnil.
- Strana 109 • Určí vláda SR v roku 1999 termín na odstavenie JE Jaslovské Bohunice?
 • Rádioaktivita - rizikový faktor všade na svete.
- Strana 115 • Započúvajte sa namiesto CD občas aj do tiča!
- Strana 116 • Koľko chemických látok vlastne u nás poznáme a využívame? U koľkých z nich poznáme ich vplyvy na zdravie človeka a na životné prostredie?
- Strana 117 • Nečervivé a zaručene „zdravé“. Ochutnajte.
- Strana 119 • Stratosférická ozónová vrstva - náš neviditeľný a najvýznamnejší telesný ochranca.
- Strana 121 • Už roky si nás nikto nevšíma.
- Strana 122 • Môžeme byť znovu užitočné.
- Strana 125 • Obaly nemusia tvoriť odpad.
- Strana 127 • Pred nedávnym novinka a vymoženosť - dnes nový druh odpadu.
- Strana 130 • Zákony sem, zákony tam. U nás sa tráva odjakživa vypaľovala.
- Strana 131 • Sú príčinou povodní a ich následkov len výdatné zrážky?

STAROSTLIVOSTI O ŽIVOTNÉ PROSTREDIE BY MALA PREDCHÁDZAŤ ZMENA MYSLENIA A NIE ENVIRONMENTÁLNA KATASTROFA

- Strana 133 • Jedlo uvarené v hrnci na solárnej peci musí chutiť najlepšie.
- Strana 134 • Stane sa dominanta NPR Šomoška po obnove aspoň sezónnym centrom environmentálnej výchovy?
- PP Lipoviánske pieskovce sa stali náučnou lokalitou.
 - Necháme NKP Drevené kostolíky vo Východných Karpatoch schátrať? (Uličské Krivé)
- Strana 135 • Podľa nového zákona č. 69/1998 Z. z. o Štátnom fonde životného prostredia sa fond člení na skupinu nenávratného financovania a skupinu návratného financovania.
- Strana 136 • Budovanie Skládky TKO v Udavskom v okrese Humenné.
- Strana 137 • Podľa zákona č. 171/1998 Z. z. o prístupe k informáciám o životnom prostredí je MZP SR povinné každoročne do 15. decembra vydať Správu o stave životného prostredia SR. V roku 1998 prvý raz vydalo takúto správu za rok 1997 aj v angličtine.
- Strana 139 • Podnik Assi Domän Packaging Štúrovo a. s. a jeho vplyvy na životné prostredie.
- Strana 140 • EKOKRYL - environmentálne vhodný výrobok.
- Strana 141 • Certifikácia SEM (EMS) pre SLOVALCO a. s.
- Strana 142 • Odstráni Environmentálna politika VSŽ jeho prvenstvá v znečisťovaní ovzdušia alebo ostane len na papieri?
- Strana 143 • Ekonápadník - prehliadka aktivít neziskových organizácií.
- Výstava a súťaž detských kresieb „Zelený svet“ ako sprievodné podujatie ENVIRO-FILMU 98 v Banskej Bystrici.

- Strana 144 • Environmentálna výchova v rôznych podobách
- učenie praxou (príprava recyklovaného papiera na výstave ENVIRO NITRA 98),
 - učenie slovom a hrou (Kružok mladých environmentalistov v Bratislave-Petržalke),
 - učenie filmom (IV. ročník ENVIROFILMU 98),
 - učenie písmom a obrazom (panely náučného chodníka pred postavením v teréne, prezentované na výstave ENVIRO NITRA 98),
 - učenie terénnym výskumom (pri zhodnotení výsledkov 29. celoslovenského Tábora ochrancov prírody v Dropom).

SVET NA SLOVENSKU, SLOVENSKO VO SVETE

- Strana 145 • Doteraz najväčšie medzinárodné podujatie na Slovensku - 4. zasadnutie zmluvných strán Dohovoru o biologickej diverzite v Bratislave v máji 1998 (výkonný riaditeľ UNEP Klaus Töpfer pri prejave).

- Na pôde OSN v New Yorku sa 28. apríla až 4. mája 1998 uskutočnilo 6. zasadnutie Komisie pre trvalo udržateľný rozvoj, ktorej členom je aj SR.

- Strana 146 • Delegácia Qataru na 4. zasadnutí zmluvných strán Dohovoru o biologickej diverzite v Bratislave.

- Strana 147 • Pred vstupom do Európskej únie.

- Strana 148 • 4. až 15. máj 1998 zapísal Bratislavu a Slovensko do histórie ochrany biologickej diverzity na svete.

- Strana 149 • Podzemná slovensko-maďarská štátna hranica na rieke Styx v NPP Domica (SD) v CHKO Slovenský kras.

- Strana 150 • Bude SR predsedať Riadiacej rade UNEP v roku 1999 v Nairobi - Gigiri?

- S expertami IUCN a WHC v NP Slovenský raj v máji 1998 v očakávaní verdiktu pre nomináciu do svetového dedičstva.

- Strana 151 • Dr. Pavol Bella zo Správy slovenských jaskýň o výsledkoch monitoringu v NPP Dobšinská ľadová jaskyňa, uznávaného aj na svetových speleologických fórach.

- Starostlivosť o lúky v inundačnom území rieky Moravy - projekt Cezhraničnej spolupráce (CBC) financovaný Európskou úniou.

- Strana 152 • NPR Belianske Tatry, jediné biosférické biocentrum na Slovensku a predmet výskumu programu UNESCO „Človek a biosféra“ (MaB).

- Domáci a zahraniční účastníci previerky opodstatnenosti nominácie Roklín Slovenského raja a Dobšinskej ľadovej jaskyne za Svetové prírodné dedičstvo (máj 1998).

- Strana 153 • Borobudur a Spišský hrad spoločne na telefónnej karte Indonézie.

- Strana 155 • Možnosti japonsko-slovenskej spolupráce môžu mať v environmentálnej oblasti rôzny charakter a určite ostávajú nedostatočne využité.

ZNÁME A NEZNÁME SKRATKY A SYMBOLY

- Strana 157 • Čo znamená skratka PIENAP by malo byť tentoraz každému jasné.

- NPR Kláštorské lúky.

- Strana 158 • PP Soví hrad.

- Strana 159 • NRP Dobšinská ľadová jaskyňa.
- Strana 160 • NPP Jasovská jaskyňa s novým vstupným areálom.
- Strana 161 • NPR Pohanský hrad - bralný lem bazaltového pokrovu.
- Strana 162 • Príprava nominačného projektu na začlenenie MPR Bardejov do Svetového kultúrneho dedičstva (SKD) pokračuje. Rozhodne sa už v roku 2000?
- Strana 163 • Geografický stred Európy: Kostol Sv. Jána - Kremnické Bane smerom na Krahule.
- Poloniny v NP Poloniny.
 - Svedkovia treťohorného mora (ulity a lastúry) v PP Lipovianske pieskovce.
- Strana 164 • Gotika v dreve (v NPR Kurinecká dubina).
- Nový zámok v SD MPR Banská Štiavnica v správe Slovenského banského múzea od 1. januára 1999 v rezorte MŽP SR.
- Strana 165 • Farský kostol v MPR Banská Štiavnica
- Ukážkový príklad foriem po finálnom vulkanizme na Slovensku - PR Hajnáčsky hradný vrch.
- Strana 166 • V roku 1999 sa dočkáme od 22. apríla (Dňa Zeme) do 5. júna (Svetového dňa životného prostredia) prvej ENVIROJARI.
- „Kamenný vodopád“ v CHKO Cerová vrchovina v NPR Šomoška na slovensko-maďarskej štátnej hranici.
- Strana 167 • NPP Ochtinská aragonitová jaskyňa - svetové dedičstvo od roku 1995.

SVETOVÉ PRÍRODNÉ DEDIČSTVO NA SLOVENSKU V DOBRÝCH RUKÁCH - Správy slovenských jaskýň v Liptovskom Mikuláši.

- Strana 168 • NPP Domica.
- NPP Ochtinská aragonitová jaskyňa.
 - NPP Gombasecká jaskyňa.
 - NPP Jasovská jaskyňa.
- Strana 169 • Poniklec veľkokvetý = *Pulsatilla grandis* - SH 800 Sk z NPR Devínska Kobyla.

ZÁVÄZOK PRED SVETOM, NA KTORÝ OBČAS ZABÚDAME

- Strana 171 • Svetové kultúrne dedičstvo na Slovensku (MPR Banská Štiavnica, NKP Spišský hrad, NKP Kostol Sv. Ducha v Žehre, NPR Spišská Kapitula na okraji PZ Spišské Podhradie, PRLA Vlkolínec).
- Strana 172 • Aké tri environmentálne želania si budete priať pred vstupom do tretieho tisícročia? (Korunkovka strakatá = *Fritillaria meleagris* - SH 1 500,- Sk).

ČLOVEK A PRÍRODA

- Zadná strana • Plch lieskový (*Muscardinus avellanaria*).
- Kandík psí (*Erythronium dens-canis*) z CHKO Slovenský kras.
 - Ľudské a prírodné výtvary: MPR Spišská Kapitula s románskym Dómom Sv. Martina a „Dvojveža“ v NPR Pohanský hrad v CHKO Cerová vrchovina.

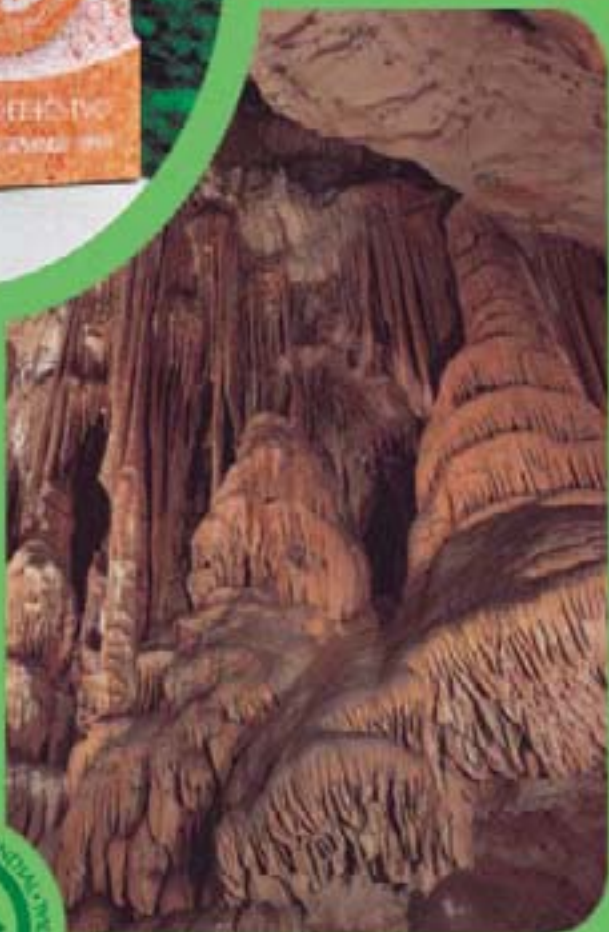

S
V
E
T
O
V
É

P
R
Í
R
O
D
N
É

D
E
D
I
Č
S
T
V
O

N
A
S
L
O
V
E
N
S
K
U

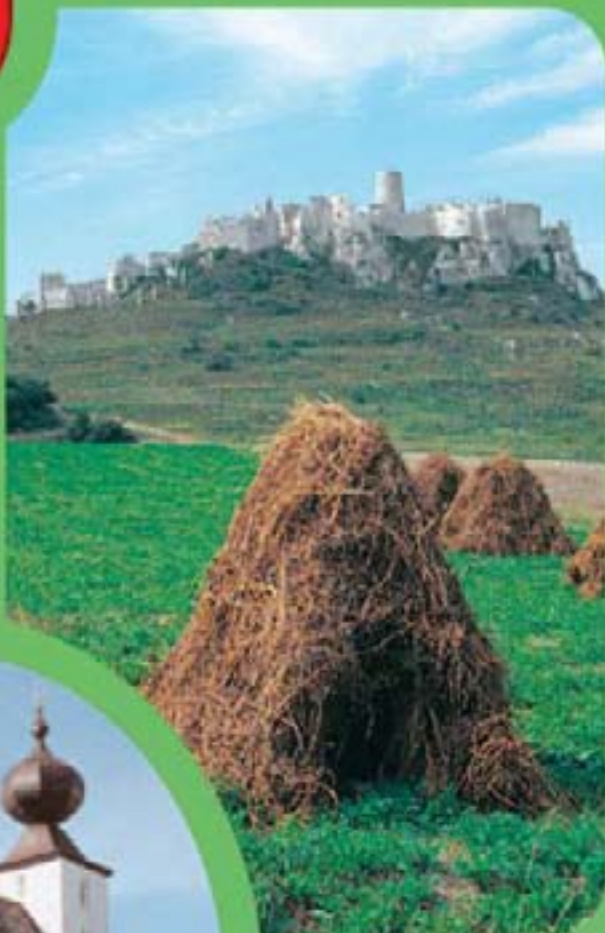
Obsah

● PREDISLOV	3
● KOMPLEXNÝ ENVIRONMENTÁLNY MONITOROVACÍ A INFORMAČNÝ SYSTÉM	5
CELOPLOŠNÝ MONITOROVACÍ SYSTÉM V ŽIVOTNOM PROSTREDÍ	5
REZORTNÝ INFORMAČNÝ SYSTÉM MŽP SR	6
● ZLOŽKY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA A ICH OCHRANA	9
OVZDUŠIE.....	9
Emisná situácia	9
Imisná situácia	13
Atmosférické zrážky	17
Troposférický ozón	18
Diaľkové šírenie látok znečisťujúcich ovzdušie	19
VODA.....	20
Povrchové vody	21
Podzemné vody	34
Odpadové vody	40
Vodovody a kanalizácie	41
Pitná voda	43
HORNINY	45
Geologické faktory životného prostredia	45
Bilancia zásob výhradných ložísk SR	48
PÔDA	50
Bilancia plôch	50
Kontaminácia pôdy	50
Pôdna reakcia a aktívny extrahovateľný hliník.....	53
Erózia pôd	53
RASTLINSTVO A ŽIVOČÍŠTVO	55
Národná stratégia ochrany biodiverzity na Slovensku	55
Rastlinstvo	56
Živočíšstvo	58
● OCHRANA PRÍRODY A TVORBA KRAJINY	62
PRÍRODNÉ DEDIČSTVO	62
KULTÚRNE DEDIČSTVO V KRAJINE A JEHO OCHRANA	64
PODIEL SR NA SVETOVOM DEDIČSTVE.....	67
PRIESTOROVÉ USPORIADANIE	69
Osídlenie a demografický vývoj	69
Štruktúra plôch podľa krajov	71
Zeleň v mestských sídlach	72
Územné plánovanie.....	73
Program obnovy dediny	74
● ENVIRONMENTÁLNA REGIONALIZÁCIA SR A OHROZENÉ OBLASTI.....	75
ENVIRONMENTÁLNA REGIONALIZÁCIA	75

OHROZENÉ OBLASTI	76
Bratislavská oblasť	76
Trnavskogalantská oblasť	78
Hornonitrianska oblasť	80
Hornopovažská oblasť.....	81
Strednopohronska oblasť	83
Strednospišská oblasť	85
Strednogemerská oblasť	87
Košická oblasť	88
Strednozemplínska oblasť	90
● PRÍČINY A DÔSLEDKY STAVU ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA	92
HOSPODÁRSKE VPLYVY NA ŽIVOTNÉ PROSTREDIE	92
Hrubý domáci produkt	92
Priemysel.....	92
Ťažba nerastov	94
Energetika, teplárenstvo, plynárenstvo.....	95
Lesné hospodárstvo	98
Poľnohospodárstvo	101
Hydromeliorácie	104
Doprava.....	105
ZDRAVIE OBYVATELSTVA.....	107
● RIZIKOVÉ FAKTORY V ŽIVOTNOM PROSTREDÍ.....	109
FYZIKÁLNE RIZIKOVÉ FAKTORY.....	109
Rádioaktivita v životnom prostredí	109
Hluk	115
CHEMICKÉ RIZIKOVÉ FAKTORY	116
Chemické látky	116
Cudzorodé látky v potravinovom reťazci	117
OHROZENIE OZÓNovej VRSTVY	119
ODPADY	121
Bilancia vzniku odpadov	121
Nakladanie s odpadmi.....	122
Dovoz, vývoz a tranzitná preprava odpadov	127
HAVÁRIE A ŽIVELNÉ POHROMY.....	130
Požiarovosť	130
Povodne.....	131
● STAROSTLIVOSŤ O ŽIVOTNÉ PROSTREDIE	133
EKONOMIKA STAROSTLIVOSTI O ŽIVOTNÉ PROSTREDIE	133
Štátny rozpočet	133
Štátny fond životného prostredia	135
Ekonomické nástroje.....	136
ENVIRONMENTÁLNE PRÁVO	137
POSUDZOVANIE VPLYVOV NA ŽIVOTNÉ PROSTREDIE.....	139
ENVIRONMENTÁLNE HODNOTENIE A OZNAČOVANIE VÝROBKOV	140
SYSTÉMY ENVIRONMENTÁLNEHO MANAŽÉRSTVA	141
Štandardizácia EMS	141
Certifikácia EMS	142
ENVIRONMENTÁLNA VÝCHOVA	143
● MEDZINÁRODNÁ SPOLUPRÁCA	145
MEDZINÁRODNÉ ORGANIZÁCIE	145
OSN.....	145
OECD, Európska Únia, RE a SEI	147
MEDZINÁRODNÉ DOHOVORY	148
DVOJSTRANNÉ VZŤAHY.....	149
PROGRAMY A PROJEKTY MEDZINÁRODNEJ SPOLUPRÁCE	150
Multilaterálna pomoc	150
Bilaterálna pomoc	153
● ZOZNAM VYBRANÝCH SKRATIEK	157
● TEXTY K OBRÁZKOM	163

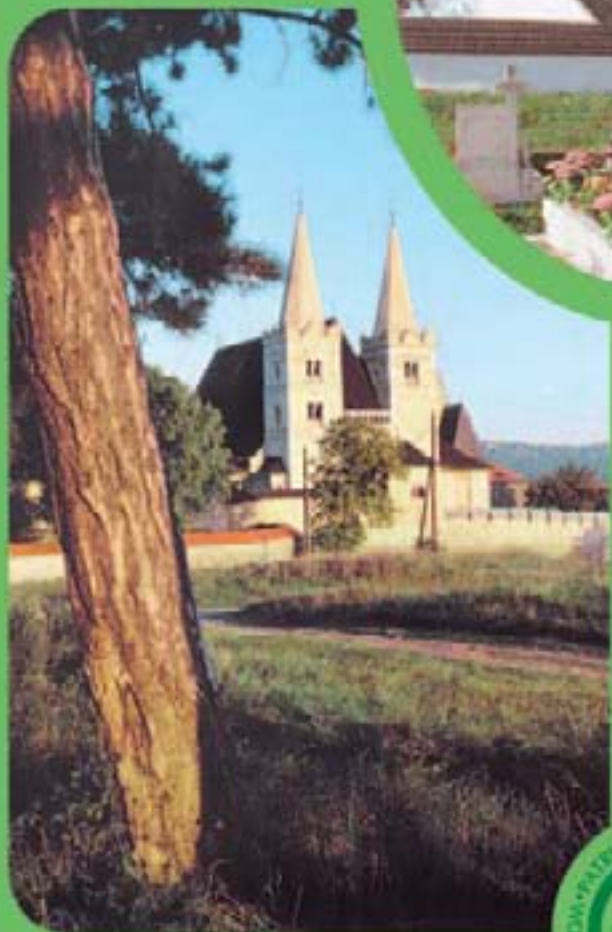

S
V
E
T
O
V
É

KULTÚRNE

DEDIČSTVO

N
A
S
L
O
V
E
N
S
K
U

Názov

SPRÁVA O STAVE ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA SLOVENSKEJ REPUBLIKY V ROKU 1998

Vydali

Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky
Námestie Ludovíta Štúra 1, 812 35 Bratislava
Slovenská agentúra životného prostredia
Tajovského 28, 975 90 Banská Bystrica

Zostavili

RNDr. Jozef KLINDA, Ing. Zuzana LIESKOVSKÁ a kolektív

Spolupráca

Sekcie MŽP SR, Centrá SAŽP, ŠÚ SR, MP SR, MDPaT SR, ÚJD SR, MK SR, MV SR, MZ SR a ostatné inštitúcie uvedené ako zdroje informácií

Grafika

Ing. Pavol CIKATRICIS, Ing. Katarína AMBRÓŠOVÁ - GIBALOVÁ
©1999 EM DESIGN - Ing. Miloš ŠABLATÚRA, Rákoš 12, 960 01 Zvolen

Fotografie

Miloslav BADÍK, Juraj BOBULA, Miroslav BURAL, Lubor ČAČKO, Jozef HLAVÁČ,
Jozef KLINDA, Adriana KLINDOVÁ, Andrea OLÁKOVÁ, Pavel TOMA

Tlač

EM DESIGN & KO-PRINT

Vydanie

I.

Náklad

2 000 ks

Rozsah

172 strán

ISBN 80-88833-19-1